

Adjudicar-se el premi

Hi ha verbs que no es poden usar sinó pronominalment, és a dir, amb el reforç d'una partícula pronominal, idèntica a la del pronom reflexiu, com *adonar-se*, *queixar-se* o *abstenir-se*. N'hi ha d'altres que no admeten aquest reforç en cap cas, com *caminar*, *marxar*, *pujar*, *baixar*, *caure*, etc., i, de fet, si alguns d'aquests verbs, com és ara *caure*, són avui freqüentment usats pronominalment, això constitueix una greu incorrecció deguda a la influència del castellà. I n'hi ha que admeten aquest reforç, que comporta un canvi de significat del verb molt variable. En alguns casos, com és ara del verb *morir*, és pràcticament inexistent —podem dir, amb el mateix valor, *Va morir de pena* i *Es va morir de pena*—, i es redueix a l'habitualitat de la intervenció d'aquest reforç en certes frases. En d'altres casos, com en el de *menjar* i *beure*, aquest reforç només és possible amb alguns complements (quan són determinats o designen una totalitat: *Es va menjar tot el pa*, *S'ha begut tres gotes de vi*).

En la majoria dels casos, quan els verbs transitius són conjugats pronominalment, el pronom que acompanya el verb no és pròpiament un reforç sinó que té, de fet, la funció reflexiva, és a dir, indica que l'acció del verb recau, directament o indirectament, en la persona que la realitza. Només cal comparar tres oracions com *Es va menjar tot el pa*, *Es va*

agafar ben fort i *Es va treure el barret*: en la primera la partícula pronominal no és sinó un mer reforç, en la segona representa un pronom reflexiu en funció d'acusatiu, i en la tercera és també un pronom reflexiu però en funció de datiu.

Malgrat, doncs, que en alguns casos aquest reforç pronominal no fa sinó introduir en el sentit de l'oració una petita diferència de matis i, per tant, en alguns d'ells, es pot considerar facultatiu, cal tenir ben present que, generalment, la conjugació pronominal dels verbs transitius comporta un canvi de significat essencial. La forta tendència que hi ha avui a l'abús de les partícules pronominals emmena a la construcció de frases en què s'indica, sense que correspongui a la realitat, que l'acció d'un verb recau en la persona que la realitza. Hem llegit, així, en més d'una ocasió, oracions com *El concursant X es va adjudicar el primer premi*. És allò que en diuen ésser jutge i part al mateix temps, pràctica que hom convé de condemnar. Efectivament, normalment no és pas el mateix concursant qui s'adjudica ell mateix un premi sinó que li és adjudicat o concedit pel jurat. Importa, doncs, en un exemple com el que acabem d'indicar, de refer l'oració així: *Van (es va, hom va) adjudicar el primer premi al concursant*.

Albert Jané